

Lausunto Pohteen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelman luonnoksesta 2027–2030, syksy 2026

Vastaaja:

-

Vastaus:

22.09.2026, 14.00 - 22.09.2026, 14.04

1. Lausuntoa antavan rooli *

Organisaation puolesta, organisaation nimi:

Coronaria Kuntoutuspalvelut

2. Lausuntoa antavan yhteystiedot *

Etunimi	Tiina
Sukunimi	Poutiainen
Sähköposti	tiina.poutiainen@coronaria.fi

3.

Lausunto Pohteen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelman luonnoksesta vuosille 2027–2030

Yleiset huomiot

Coronaria Kuntoutuspalvelut pitää järjestämissuunnitelman tavoitteita palvelujen saatavuuden, saavutettavuuden, monituottajuuden ja digitaalisten palvelujen kehittämisestä pääosin kannatettavana.

Kuntoutus tulee nähdä investointina toimintakykyyn eikä pelkästään kustannuseränä. Oikea-aikainen ja vaikuttava kuntoutus tukee asiakkaiden arjessa selviytymistä ja osallisuutta sekä voi vähentää myöhempää raskaampien sosiaali- ja terveystalvelujen tarvetta.

Pohteen oman tuotannon, palvelusetelien ja ostopalvelujen tulee muodostaa asiakkaiden tarpeisiin vastaava kokonaisuus. Tuotantotapaa koskevissa ratkaisuissa ja tavoiteosuuksien arvioinnissa tulee huomioida palvelujen saatavuus, laatu, vaikuttavuus ja vertailukelpoiset kokonaiskustannukset.

1. Tavoitteet ja toimenpiteet kotiin annettavissa palveluissa

Coronaria pitää kannatettavana tavoitetta vahvistaa kotiin ja asiakkaan muuhun arkiympäristöön annettavia palveluja. Arkiympäristöllä voidaan tarkoittaa kodin lisäksi esimerkiksi päiväkotia, koulua tai työpaikkaa.

Arkiympäristössä toteutettu kuntoutus tukee harjoiteltujen taitojen siirtymistä asiakkaan jokapäiväiseen elämään ja mahdollistaa läheisten sekä muiden arjessa toimivien henkilöiden ohjaamisen. Tällä on keskeinen merkitys kuntoutuksen vaikuttavuudelle.

Palvelujen järjestämisessä tulee huomioida Pohjois-Pohjanmaan pitkät etäisyydet, matkustamiseen käytettävä työaika ja liikkuvasta työstä aiheutuvat kustannukset. Nämä tulee huomioida palvelusetelien arvossa ja ostopalvelujen hinnoittelussa, jotta palveluja voidaan tarjota myös asiakkaiden arkiympäristöissä ja harvaan asutuilla alueilla.

Lähi-, koti-, etä- ja hybridikuntoutusta tulee hyödyntää joustavasti asiakkaan yksilöllisen tarpeen perusteella. Digitaalisten palvelujen tulee parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta ilman, että kuntoutuksen laatu, vaikuttavuus tai yhdenvertaisuus heikkenee.

2. Tavoitteet ja toimenpiteet sosiaali- ja terveyskeskusten palveluissa

Coronaria pitää palvelusetelien käytön vakiinnuttamista ja tarkoituksenmukaista hyödyntämistä fysioterapiassa, toimintaterapiassa ja puheterapiassa kannatettavana. Myös muissa terapiapalveluissa tulee hyödyntää tarkoituksenmukaisia monituottajamalleja asiakkaiden oikea-aikaisen palveluun pääsyn turvaamiseksi.

Palveluseteli voi parantaa palvelujen saatavuutta, lyhentää odotusaikaa ja lisätä asiakkaan mahdollisuuksia valita hänelle sopiva palveluntuottaja. Palvelusetelin arvon tulee kuitenkin vastata palvelun todellisia tuottamiskustannuksia ja mahdollistaa laadukkaan palvelun taloudellisesti kestävä tuottaminen. Arvossa tulee huomioida myös arkiympäristössä toteutettavan kuntoutuksen matka- ja siirtymäkustannukset.

Palvelusetelin arvoa ja ehtoja määriteltäessä tulee käydä ennakoivaa vuoropuhelua palveluntuottajien kanssa. Arvon riittävyttä tulee arvioida säännöllisesti suhteessa todellisiin tuotantokustannuksiin ja palveluntuottajaverkoston kehitykseen.

Liian matala palvelusetelin arvo voi vähentää palveluntuottajien määrää ja keskittää palveluja suurimpiin väestökeskuksiin. Pohteen tulee seurata palveluntuottajaverkoston kattavuutta terapiamuodoittain ja alueittain sekä varmistaa vaihtoehtoinen järjestämistapa, jos asiakas ei löydä palveluntuottajaa kohtuullisessa ajassa.

Omaa tuotantoa, palveluseteliä ja ostopalvelua tulee käyttää joustavasti asiakkaiden tarpeiden, alueellisen saatavuuden, palveluntuottajien kapasiteetin ja eri tuotantotapojen kustannusvaikuttavuuden perusteella.

3. Tavoitteet ja toimenpiteet yhteisissä palveluissa

Coronaria pitää kannatettavana monituottajuuden hyödyntämistä terapia- ja apuvälinepalveluissa. Monituottajuutta ei tule nähdä ainoastaan oman tuotannon tilapäisenä täydentäjänä, vaan strategisena keinona turvata palvelujen saatavuus, alueellinen yhdenvertaisuus ja asiakkaiden valinnanmahdollisuudet.

Kuntoutus tulee huomioida osana lasten, nuorten, työikäisten, ikääntyneiden, vammaisten sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen kokonaisuuksia. Palveluketjuissa tulee varmistaa kuntoutuksen oikea-aikainen käynnistyminen, jatkuvuus ja sujuva tiedonkulku eri toimijoiden välillä.

Järjestämistavan muutos ei saa aiheuttaa asiakkaalle tarpeetonta katkosta tai palveluntuottajan vaihtumista kesken kuntoutusjakson. Asiakkaan etu, kuntoutussuhteen jatkuvuus ja yksilölliset tavoitteet tulee huomioida muutoksissa.

Pohteen ja palveluntuottajien välille tarvitaan säännöllinen yhteistyörakenne, jossa tarkastellaan palvelujen kysyntää, jonotilannetta, henkilöstön saatavuutta, alueellisia palveluvajeita sekä palvelusetelien ja sopimusten toimivuutta.

4. Sote-järjestämissuunnitelman taloudelliset vaikutukset

Coronaria pitää Pohteen talouden tasapainottamista välttämättömänä. Ratkaisujen tulee kuitenkin perustua eri tuotantotapojen aitoon, läpinäkyvään ja yhdenmukaiseen vertailuun.

Pohteen on tärkeää arvioida eri tuotantotapojen tarkoituksenmukaista suhdetta palvelujen saatavuuden, laadun, vaikuttavuuden ja kokonaiskustannusten perusteella. Tavoitteena tulee olla sellainen oman tuotannon, palvelusetelien ja ostopalvelujen kokonaisuus, jolla palvelut järjestetään oikea-aikaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti.

Tuotantotapojen kustannuksia tulee verrata samalla palvelusisällöllä, käynnin kestolla, suoritteella ja kustannusrajauskella. Oman tuotannon kustannuksiin tulee sisällyttää kaikki välittömät ja välilliset kustannukset, kuten henkilöstö ja poissaolot, toimitilat, tietojärjestelmät, hallinto, esihenkilötyö, kirjaaminen, valmistelu, koulutus, matkustaminen ja käyttämätön kapasiteetti. Järjestämisestä aiheutuvat kustannukset tulee erottaa tuottamiskustannuksista ja käsitellä kaikissa tuotantotavoissa yhdenmukaisesti.

Kuntoutuksen kustannusvaikuttavuutta tulee tarkastella koko palveluketjun näkökulmasta, ei vain yksittäisen käynnin hintana. Arvioinnissa tulee huomioida palveluun pääsyn nopeus, kuntoutuksen toteutuminen, tavoitteiden saavuttaminen sekä vaikutukset asiakkaan toimintakykyyn ja muiden palvelujen tarpeeseen.

5. Muut kommentit ja näkemykset

Järjestämissuunnitelmassa kuntoutuksen seuranta painottuu tuotantotapojen välisiin osuuksiin. Niiden rinnalle tarvitaan palvelujen saatavuutta, jatkuvuutta ja vaikuttavuutta kuvaavia mittareita.

Seurannassa voitaisiin tarkastella esimerkiksi:
päättöksen tai maksusitoumuksen ja kuntoutuksen alkamisen välistä aikaa
palvelujen alueellista saatavuutta
suunniteltujen kuntoutuskäyntien toteutumista
kuntoutuksen jatkuvuutta sekä keskeytymisten määrää ja syitä
asiakkaan yksilöllisten tavoitteiden saavuttamista
toimintakyvyn ja arjessa selviytymisen muutosta
asiakkaan ja läheisten kokemusta.

Pohteen tulee järjestäjänä määritellä yhtenäiset mittarit ja tiedonkeruun periaatteet yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Seurannan tulee perustua mahdollisimman pitkälle olemassa oleviin tietoihin, jotta tiedonkeruusta ei aiheudu palveluntuottajille kohtuutonta hallinnollista lisätyötä. Mittareiden tulee olla samat Pohteen omalle tuotannolle, ostopalveluille ja palvelusetelillä tuotetuille palveluille, jotta tuotantotapoja voidaan vertailla luotettavasti.

Coronaria pitää tärkeänä suunnitelman tavoitetta tiivistää yhteistyötä palveluntuottajien kanssa. Palveluntuottajat tulee ottaa riittävän aikaisessa vaiheessa mukaan palvelusetelien arvojen ja ehtojen, hankintojen, palveluverkon muutosten, alueellisen kapasiteetin sekä vaikuttavuuden mittareiden valmisteluun. Muutoksille tulee varata riittävä siirtymäaika palveluntuottajaverkoston ja asiakkaiden kuntoutuksen jatkuvuuden turvaamiseksi.

Kuntoutuspalvelujen järjestämistä tulee ohjata asiakkaiden tarpeiden, oikea-aikaisen saatavuuden, laadun, vaikuttavuuden ja vertailukelpoisten kokonaiskustannusten perusteella. Pohteen oman tuotannon, palvelusetelien ja ostopalvelujen tulee muodostaa joustava ja tarkoituksenmukainen kokonaisuus, jolla turvataan vaikuttavien kuntoutuspalvelujen yhdenvertainen saatavuus koko Pohjois-Pohjanmaalla.

Ystävällisesti,
Arto Lamberg, Toimitusjohtaja, Coronaria Kuntoutuspalvelut
Tiina Poutiainen, Palvelujohtaja, Coronaria Kuntoutuspalvelut